

Az önkormányzat kulturális koncepciójának a célja, hogy a jelen állapotának, igényeinek és lehetőségeinek tudatában meghatározza az önkormányzat szándékait a szegedi kulturális élet jövőbeni funkcióinak és formáinak fenntartására vagy megteremtésére. A koncepció nem irányítási forma, hanem a szükségletek, a feladatok, a megoldási módok, a számbavétel oly módon, hogy a meglévő értékek megőrizhetők, a hiányosságok pótolhatók és a város kultúrájának plurális fejlődési tendenciái továbbra is biztosíthatók legyenek.

1.2. Elvi szempontok

1.2.1. A város polgárainak, a tartósan Szegeden élő embereknek a kulturálódás ugyanolyan alapvető érdeke és joga, mint bármely más, a városi civilizáció adta infrastrukturális lehetőség igénybevétele. A városi ember komfortérzetének megteremtése korszerű kultúra, és ennek igénybevételei lehetőségei nélkül elképzelhetetlen.

1.2.2. Európaiságunk értelme és záloga a minőség és a pluralitás. Az intézményfenntartásnak és az önkormányzati támogatásoknak ezen elvek érvényesülését kell szolgálniuk. A piaci viszonyok kialakulásának korában óvni kell azokat a kulturális értékeket, amelyekre a piac törvényszerűségei nem érvényesíthetők. A művészetek és a köznevelődés terén támogatni kell az egyéni kezdeményezéseket, az önszerveződő csoportokat, egyesületeket, alapítványokat. Az önkormányzat megkülönböztetett figyelmet szentel a kiemelkedő tehetségeknek, továbbá a Szegeden élő nemzetiségek és a határainkon kívülről Szegedre menekültek önszerveződő kulturális törekvéseinek.

1.2.3. A kultúrát az emberi lét megjelenési formájaként is értelmezve, olyan döntési mechanizmusok kialakítása szükséges, amelyek lehetővé teszik a mindennapi élet környezetének, a VÁROSNAK a kulturált át- és kialakítását.

1.2.4. Az önkormányzat az értékek és prioritások megfogalmazásával, az általa fontosnak tartott funkciók és tevékenységek infrastrukturájának kialakításával, közvetlen (intézményfenntartás) és közvetett (szubvenciók, támogatások) fenntartásával gyakorolja kulturális feladatát. Ugyanakkor elismeri a társadalom, a közösségek és egyének kulturális törekvéseit.

2. Szeged kulturális életének alakulása

2.1. Az intézményrendszer kialakulása (Terjedelmi okok miatt elhagytuk.)

2.2. Az intézményszerkezet jellemzői

A művészeti élet döntően a Belvárosra koncentráldók. A köznevelődési területen nagy jelentőségű a művelődési házak és a köznevelődési könyvtárak hálózata.

A művelődési ház hálózat intézményi korszerűtlene, többségük jelentős felújításra, illetve átépítésre szorul. Technikai felszereltségük elavult.

Megoldatlan a Somogyi-könyvtár évek óta feszítő raktárhányra.

Jelentős területek (főleg a lakótelepek) ellátatlanok köznevelődési és könyvtári kiszolgálóhelyekkel.

Nincs konferenciák rendezésére alkalmas épület.

Nincs a városnak nagy koncertterme, kevés a koncertek rendezésére alkalmas terem.

Hiányos a képzőművészeti városi infrastruktúrája.

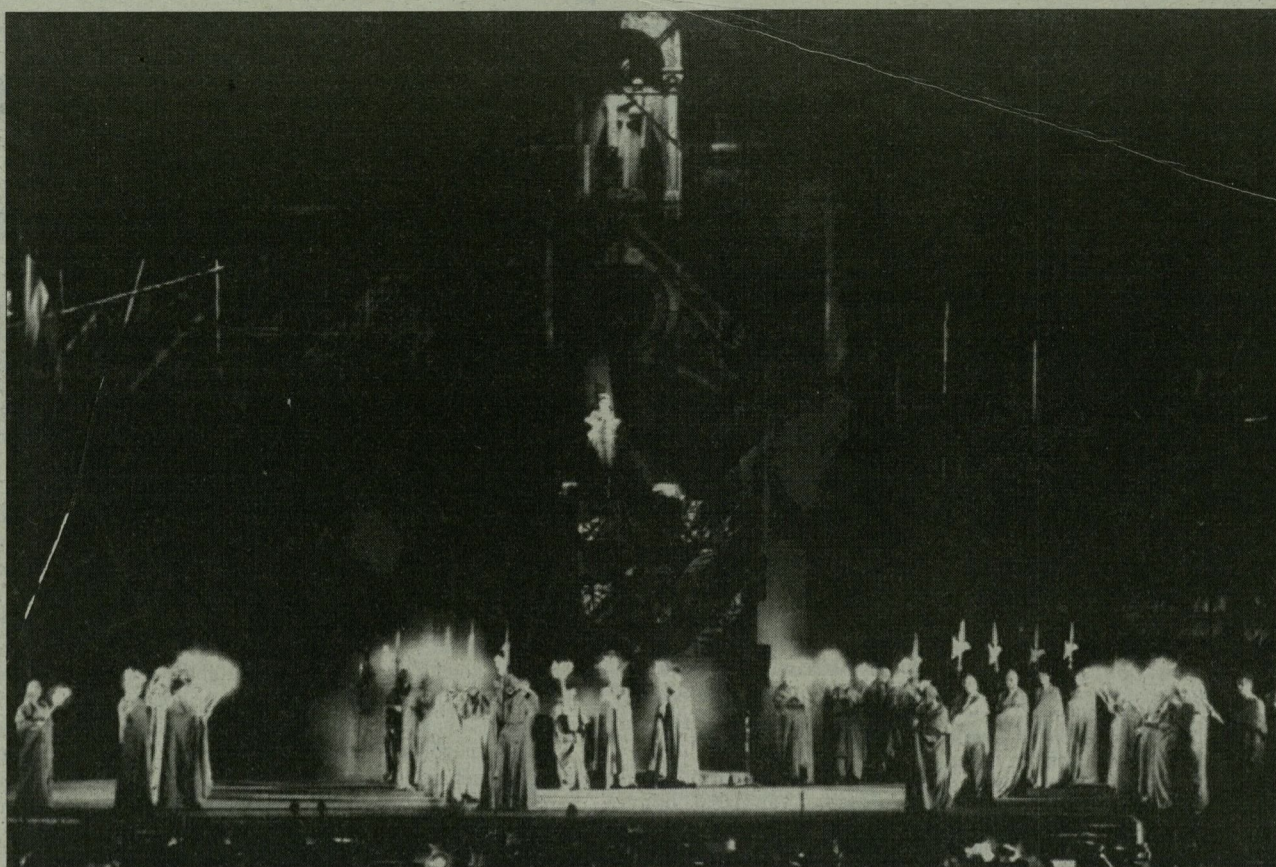
2.3. Szeged és társadalmi napjainkban (csak a következőket soroljuk fel)

A köznevelődés számára levonható tanulság a szociológiai rétegződést tekintve: mind az életkor szerint, mind a foglalkozás szerint csoportosítható társadalmi rétegek köznevelődési igényei jelentősen eltérnek egymástól. A kínálat oldaláról differenciált rétegművelődésre van szüksége a városnak, amely gazdag és sokszínű lehetőséget nyújt a választásra. Kiemelten kell kezelni a gyermek és ifjúsági korosztály művelődését, mert az egyén fejlődésének ebben a szakaszában alakulnak ki a kultúrafogyasztás alapvető szokásai; stabil és kiszámítható alapra kell helyezni az értelmiség művelődési lehetőségeit, mivel a polgári társadalomban a középosztály meghatározó életmód-mintaadó.

3. Az önkormányzat és a kultúra kapcsolatrendszere

3.1. Intézményfenntartás

Az önkormányzat középtávú



Szeged kulturális koncepciója (Részletek)

Hisszük, hogy Szeged kulturális szakemberei és lakópatriótái egyetértenek abban, hogy a városban lakók komfortérzetét, a városhoz tartozás érzését nagymértékben befolyásolja a kultúra, sőt hírnevünket a nagyvilágban tudományos eredményeinknek és a város kultúrájának köszönhetjük.

A nagy árvíz során elpusztult alföldi mezőváros – mint főnix a tűzből – modern európai városrészterület bíró, „palotás Szegedként” épült újjá. Majd a Kolozsvárról áttelepült egyetem, az észak-olasz stílusú dóm, Klebelsberg kultúrpolitikája és Szent-Györgyi Albert Nobel-díja révén a várost szárnyára kapta a világhír.

A dóm előtt 1931-ben kísérletként megindult szabadtéri játékok pedig a közép-európai fesztiválvárossá válás lehetőségét villantotta fel.

Ha tehát néhányan úgy érzik, hogy igen nehéz a nagy elődök nagyszerű kezdeményezéseinek megfelelni a jelenben és főként a jövőben – jól érzik.

A Kulturális és Köznevelődési Bizottság úgy döntött, hogy a mai nehéz, átalakulóban lévő világban felkéri a város kultúrával foglalkozó szakembereit, írják le elképzeléseiket a köznevelődés és a művészeti élet jövőjéről. Az elképzeléseket és saját gondolatait összegezve azután a

bizottság a közgyűlés elé tárja a kulturális koncepciót, amely felvázolja a város kulturális életének lehetséges fejlődési irányát, legalább az elkövetkezendő tíz évre.

A közel kétszáz felkérőlevélre mindössze húszegynéhány válasz érkezett, a legkülönbözőbb helyekről. Ezúton mondunk köszönetet azoknak, akik javaslataikkal hozzájárultak és vélemények figyelembevételével hosszú viták során alakította ki a most megjelenő változatot.

A koncepció közreadásával az a célunk, hogy a közgyűlési vita előtt még véleményt mondhassanak róla a szakemberek és a város kulturájáért tenni akarók.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a „puding próbája az evés”. A koncepció tehát annyit ér, amennyit megvalósítunk belőle. A megvalósításhoz azonban sok pénz kell. Pénzt pedig a jó tervek, ötletek lehet keríteni. Tehát a megvalósítás alapfeltétele ezen koncepciótervezet.

Várjuk észrevételeiket, javaslataikat 1994. május 20-ig, a Délmagyarország szerkesztőségébe.

A Kulturális és Köznevelődési Bizottság nevében

Dr. Simonsics János
elnök

nem szándékozik kulturális intézményi keretben működő funkciót megszüntetni. Feladatának tartja az alapellátást szolgáló köznevelődési intézményrendszer reorganizálását, illetve kiépítését. A jelenlegi intézményi struktúrát csak alapos szakmai és gazdasági indokok alapján változtatja meg.

Az önkormányzat tehát feladatának tekinti, hogy a város alapvető köznevelődési igényeinek megteremtése az anyagi, tárgyi és személyi feltételeket. Figyelemmel kíséri és támogatja a köznevelődésben megjelenő innovációs folyamatokat.

3.2. Intézmény-finanszírozás

Az önkormányzat egyik legfontosabb feladata a fenntartásában működő intézmények finanszírozási rendszerének korszerűsítése. Az intézmények finanszírozásában erősíteni kell annak többszektörűvá válását: az önkormányzati források mellett pályázatokkal, alapítványi pénzek bevonásával, szponzori támogatásokkal kell és lehet az alapfeladatokon túli, de azokhoz kötődő kulturális tevékenységeket megvalósítani.

Az önkormányzati intézmények finanszírozásában alapvetően kell érvényesülnie annak, hogy az önkormányzat az általa meghatározott intézményi alapfeladatokat támogatja közvetlenül. Ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az intézmények az alapító okiratukban meghatározott egyéb tevékenységeik eredményét az intézményi alaptevékenységhez hozzájáruló dolgozók anyagi ösztönzésére fordítsa. A különféle kulturális vállalkozások jelentős mértékben gazdagíthatják a város kulturális arculatát, ezért az önkormányzat – a kölcsönös érdekek alapján – ezekkel együtt kíván működni.

4. A város kulturális élete

4.1. A művészeti élet intézményei

4.1.1. Szegedi Nemzeti Színház

Színházunk az ország legnagyobb vidéki társulata, amely nemcsak létszámával, de struktúrájával is kiemelkedik a vidéki színházszázból, lévén háromtagozatú, nagy múltú dalszínházi hagyományokkal rendelkező repertoárszínház.

A város kulturális arculatát jelentős mértékben meghatározó intézményt az önkormányzat továbbra is a sokszínűséget jelentő három tagozatú (próza, zenés, balett) formában kívánja megőrizni, fenntartani.

Figyelmet kell fordítani a színház műsorpolitikájára, amelynek igazodnia kell a város társadalmi rétegződéséhez. Meg kell őrizni a szegedi operajátszás Vaszy Viktor nevével fémjelzett hagyományait, így az operai alaprepertoárt is. A dráma- és zeneirodalom klasszikusainak bemutatása nagy szerepet játszik az ifjúság színházi kultúrájának kialakításában. Nem szabad azonban elfeledkezni a nívós szórakoztatást biztosító népszerű művek műsorra tűzéséről sem, és helyet kell adni a meghatározott rétegekhez szóló, újszerű színházi kísérleteknek is. Vagyis a hagyományok ápolása, a nagyközönség ízlésének kielégítése mellett teret kell adni egy szűkebb rétegigényt kielégítő stúdiószínház keretében működő, a megújulást, kísérletezést lehetővé tevő színházkultúrának is. A színes, rétegekhez szóló műsorterv kialakítása a színházépületek célszerű használatát és az infrastruktúra fejlesztését igényli: modernizálni kell a színházi műhelybázist, biztosítani kell egy repertoár-raktárt.

Kivánatos a tagozatok sajátos művészi arculatának kialakítása, ugyanakkor a tagozatok közötti együttműködést a színház működőképessége érdekében szem előtt kell tartani. A színház zavartalan működésének, a színház és a közönség közötti harmonikus kapcsolatnak alapfeltétele a tervszerű, kiegyensúlyozott játékkrend.

Szeged „fesztiválváros” arculatát gazdagítaná az ország operatársulatainak részvételével meghatározott időszakként, de rendszeresen rendezendő operafesztivál.

4.1.2. Szegedi Szimfonikus Zenekar

A Szimfonikus Zenekarnak két fő feladata van: egyrészt a város, a régió és az ország zenei életében, másrészt a Szegedi Nemzeti Színház operaelőadásában való részvétel.

A Szegedi Szimfonikus Zenekar jelenlegi székházának helyzete bizonytalan, mert az egyház viszálygyújtotta az épületet. Az egyházzal olyan megegyezésre kell törekedni, amely biztosítja az együttes további színvonalas működését.

Az önkormányzat szorgalmazza a már koncertteremként is működő intézmények mellett újabb, ilyen célra alkalmas termek bekapcsolását hangversenyterületekbe.

Elegendetlenül fontos a városi (kongresszusok rendezésére is alkalmas) zenepalota felépítése, amelyben egy legalább 1000 fő befogadóképességű hangversenyterem, a Szimfonikus Zenekar próbaterme, raktára és irodái, valamint egy nemzetközi normáknak is megfelelő hangrögzítő stúdió is helyet kell, hogy kapjon. Ez utóbbinak megteremtését a zenepalota léteztől függetlenül is szorgalmazza az önkormányzat.

4.1.3. Szegedi Szabadtéri Játékok

A Dóm téri nézőtér cseréjével részben megújuló Szabadtéri Játékok funkcióját át kell értelmezni.

a) A Játékoknak a szegedi színházi élet organikus részévé kell válnia. Vissza kell térni ahhoz a hagyományhoz, amely a Dóm téren hozott létre produkciókat (nem idegen színházak műsorát vette át), továbbá jobban építene a Szegedi Nemzeti Színház és a Szimfonikus Zenekar adta lehetőségekre. A Dóm téren elsősorban reprezentatív nagyprodukciókat kell előadni, míg az újszegedi Szabadtéri Színpadot műfaji sokszínűség megjelölő nyári be-

határozott időszakként, de rendszeresen rendezendő operafesztivál.

b) A Szabadtéri Játékoknak Szeged nyári fesztiváljélete központi koordinátora szerepre kell szert tennie. A hagyományos színházi tevékenysége megőrzése mellett, a már meglévő perifériális programkínálatát a helyi, valamint hazai és külföldi intézmények és művészeti közösségek bevonásával ki kell szélesíteni, és nagyszabású nyári fesztivállá kell növesztetni.

Az önkormányzat feladata, hogy a koncepció tervlatában előlege a célok megvalósulását.

4.1.4. Szegedi Bábszínház

A bábszínház fontos szerepet játszik a színházhoz szerető és értő közönség nevelésében.

Az önkormányzat szorgalmazza a különféle bábművészeti stílusok megismertetését a szegedi közönséggel; részben vendégársulatok gyakoribb meghívásával, részben a társulat új feladatvállalásával.

4.2. Nem intézményhez kötött művészeti területek

4.2.1. Irodalmi élet

Szeged kulturális életében az irodalomnak mindig kiemelkedő szerep jutott. Az irodalmi életet több nemzedék jelenléte és műfaji sokszínűség jellemzi. Az önkormányzat fontos feladata a komoly értékeket képviselő irodalmi folyóiratok támogatása (pl. Tiszatáj, Pompeji, Existencia, Kincskereső – az ország egyetlen gyermek irodalmi lapja). A Szegedi Kulturális Alap pályázati rendszere segítséget nyújt több szegedi író-költő munkájának megjelenéséhez.

Az országos irodalmi ünnepek (Költészet Napja, Ünnepi Könyvhét) helyi sajátosságokkal történő színesítésének elősegítése önkormányzati feladat.

4.2.2. Zenei élet

Szeged kulturális életének egyik legjelentősebb ága a zene. Mind a hivatásos, mind az amatőr terület (komoly- és könnyűzenében

egyaránt) nemzetközi hírnevű muzikusokat adott az országnak.

A Nemzeti Filharmónia napjainkban egyre kevésbé látja el a szegedi hivatásos koncertélet szervezését. Amennyiben ennek nem tud eleget tenni, e feladat ellátására alkalmasabb szervezetet kell létrehozni.

A zenei képzés Szegeden igen magas színvonalú. A városban több mint 60 kórus működik, közülük nem egy a legmagasabb koncertkórus minősítéssel rendelkezik. A kórusok számára szervezi a város a hagyományos Ének-lő Ifjúság kórus-koncertsorozatot. A szegedi dalosok az amatőrmozgalom legnépesebb táborát képviselik. A kórusmozgalom egyrészt az oktatási rendszerhez kötődik – iskolai kórusok – egészen a felsőoktatási intézményekig, másrészt a köznevelődési intézmények adnak otthont a felnőttek kórusoknak.

Városunkban színvonalas kamarazenekarok működnek: Weiner Kamarazenekar, Salieri Zenekar, Újszegedi Kamarazenekar, amelyek színesítik a város gazdag koncertéletét éppúgy, mint az országos jelentőségű Kortárs Zenei Hét – a modern zene ünnepe, a kétévente megrendezésre kerülő 60. sz. Kamarazenekari Napok, a Vaszy-Operastúdió rendszeressé váló bemutatói.

E területen jól működő szakmai és társadalmi szervezetek alakultak, amelyek hozzájárulnak a zenei élet fejlesztéséhez.

Az önkormányzat feladata, hogy segítséget nyújtson a kórusoknak és zenekaroknak művészi munkájukhoz.

4.2.3. Képzőművészeti élet

Az utóbbi években a szegedi képzőművészetben is jelentős szerkezeti és funkcionális változás következett be. Az itt élő alkotók függetlenné magukat a korábbi dél-alföldi szervezettől, ugyanakkor két művészeti egyesület hoztak létre (Szegedi Szépművészeti Céh, Szög-Art). E csoportok a művészeti szerepek mellett a szisztematikusabb vizuális nevelést is vállalják; szabadiskolákat működtetnek.

A város képzőművészeti életének alapját továbbra is a Tömörkény István Művészeti Szakközépiskola és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Rajz és Művészettörténeti Tanszéke jelentik.

Örvedetes jelenség a magángalériák számának növekedése. Hiányzik ellenben a szegedi képzőművészeti élet átfogó infrastruktúrája, melynek megteremtése érdekében az önkormányzat az alábbiakat szorgalmazza:

a) A klasszikus szegedi alkotók életművének monografikus feldolgozását, és e kötetek kiadását (pl. Dorogi Imre, Erdélyi Mihály, Vinkler László).

b) A kortárs szegedi képzőművészeket színvonalasan bemutató mappá vagy katalógus összeállítását, mely propagandaanyagként is felhasználható. Ezzel együtt egy naprakész személyi nyilvántartást, egy képzőművészeti adatbankot is célszerű létrehozni.

c) Az önkormányzat továbbra is feladatának tekinti az új rendszerű, triennálé jelleggel működő Fesztivál Tárlatok támogatását és megrendezését (Szegedi Nyári Tárlat, Fesztiváli Triennálé, testvérvárosok kiállításai).

d) A képzőművészek támogatását a 3.3. pont alatti lehetőségekkel.

– műtárgyvásárlással,

e) A műtermes lakások használatának felhívásait, a műteremhiányt enyhítésével.

f) Művészek háza, illetve művészletek létrehozását.

g) Az önkormányzat rendszeres támogatásban részesíti a testvérvárosi képzőművészeti kapcsolatokat – túl a nyári Fesztivál Tárlatok rendezvényein.

4.2.4. Fotó, film, video

A fotóművészet egyéni és csoportos keretekben is hagyományos művészeti ág Szegeden, ahol több országosan is elismert fotós tevékenykedik. Korábban a Bartók Béla Művelődési Központ – és általa Szeged – a Fotószalon évenkénti kiállításával egyik jelentős centruma volt a hazai fotóművészetnek. A Bartók Művelődési Központ belvárosi elhelyezése után törekedni kell a Fotószalon ismételt megindítására.

Eredményesen az Ifjúsági Ház kiállítási tevékenységébe illeszkedő fotótárlatok, amelyek nem egyszer a hazánkon kívüli fotóművészetre is pillantás engednek.

Országos tendencia – és városunkra is jellemző –, hogy az 1960-as évektől felfelé ivelő filmesztétikai oktatás megtorpant, a filmklubhálózat visszafejlődött. Ez a tendencia mind a korszerű filmmel, mind a filmtörténet nagy alkotásainak megismertetésére terén hátrányokat jelent. A film-